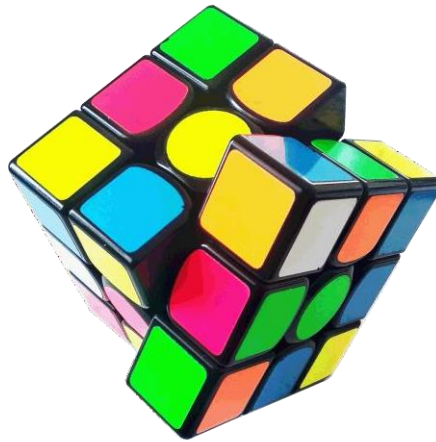

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Παγκόσμια και Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά

Υπεύθυνα παιδιά-Υπερασπιστές των ζώων

3/θ Νηπιαγωγείο Παξών με έδρα τα Βλαχοπουλάτικα

Προισταμένη: Μπελτσίδου Έλσα

Νηπιαγωγοί: Λιώλη Ελένη

Οβρένοβιτς Χριστίνα

Πλιάφα Ασπασία

Σιώμου Ελένη Ειρήνη

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Το παρόν πρόγραμμα ανήκει στη θεματική « Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (ΙΕΠ, 2014). Σύμφωνα με την σύγχρονη οπτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η οποία αναγνωρίζεται ως Εκπαίδευση για την Αειφορία, το περιβάλλον δεν αντιμετωπίζεται απλώς ως πηγή γνώσης αλλά γίνεται κατανοητό ως σύστημα ισορροπιών και σχέσεων και ο κεντρικός στόχος της είναι ο ενεργός πολίτης (ΙΕΠ, 2014). Οι δράσεις για την προσέγγιση ζητημάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αφορούν τη διασύνδεση των γνώσεων με οικείες πρακτικές καθημερινής ζωής των μαθητών, την ανάληψη πρωτοβουλιών καθώς και την αναδιαμόρφωση των στάσεων των μαθητών/τριών προς το περιβάλλον. Η αξιολόγηση των σχετικών δράσεων στηρίζεται κυρίως σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης, οι οποίες εφαρμόζονται από τους ίδιους τους μαθητές σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο με την υποστήριξη του εκπαιδευτικού.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση, η εκπαίδευση και η αλλαγή συμπεριφοράς των μαθητών σε θέματα που αφορούν τα δικαιώματα των ζώων.

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι: να κατανοήσουν οι μαθητές την σχέση αλληλεξάρτησης ανάμεσα στα ζώα και στον άνθρωπο, να κατανοήσουν ότι ο άνθρωπος δεν σέβεται τα ζώα για αυτά που μας προσφέρουν. Τα υπερεκμεταλλεύεται για να καλύψει τις διατροφικές του ανάγκες σε ζωικά προϊόντα. Να αντιληφθούν ότι η στάση σεβασμού απέναντι στα ζώα είναι μια στάση που ενισχύει το αίσθημα ευθύνης.

Το πρόγραμμα αξιοποιεί τις αρχές της διερευνητικής μάθησης, τις αρχές διαφοροποιημένης διδασκαλίας και περιγραφικής αξιολόγησης.

Επίσης ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, της τοπικής κοινωνίας καθώς και τη συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες για την επίτευξη αποτελεσματικής περιβαλλοντικής δράσης. Στοχεύει στην καλλιέργεια των Δεξιοτήτων Μάθησης του 21^{ου} αιώνα, των Δεξιοτήτων Ζωής, των Δεξιοτήτων του Νου και των Ψηφιακών Δεξιοτήτων.

Βιβλιογραφία

ΙΕΠ (2014). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών».

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών/τριών

- Να αποκωδικοποιούν πληροφορίες που δίνονται μέσα από εικόνες.
- Να έχουν αναπτύξει βασικές δεξιότητες χρήσης του Η/Υ, όπως: τη χρήση του πληκτρολογίου, τη χρήση του ποντικιού, καθώς και με την αποθήκευση αρχείων στον Υπολογιστή.
- Να έχουν εξοικειωθεί με την αναζήτηση και την οργάνωση πληροφοριών στο διαδίκτυο.

Προετοιμασία Υλικού

Υπολογιστής και σύνδεση στο διαδίκτυο

Διάρκεια: 5 εβδομάδες.

Περίοδος υλοποίησης: Δεκέμβριος- Ιανουάριος

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
ΣΧΟΛΕΙΟ	3/θ Νηπιαγωγείο Παξών με έδρα τα Βλαχοπουλάτικα	ΤΜΗΜΑ 1 ΤΜΗΜΑ 2 ΤΜΗΜΑ 3	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ: 2023-2024
Θεματική	Φροντίζω το Περιβάλλον	Υποθεματική	Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο		
Τίτλος	Υπεύθυνα παιδιά-Υπερασπιστές των ζώων		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	Δεξιότητες μάθησης του 21 ^{ου} αιώνα Δεξιότητες Ζωής Δεξιότητες του Νου Ψηφιακές δεξιότητες		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Τα δικαιώματα των ζώων και αειφορία		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές δημιουργούν ομάδες και διαμορφώνουν κανόνες μέσα από τη θετική αλληλεπίδραση και την ενεργητική συμμετοχή των μελών της ομάδας.</p> <p>-Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, κατασκευές, αναστοχασμός 	<p>Ας ξανασυστηθούμε- Δημιουργούμε το συμβόλαιο της ομάδας μας</p> 	<p>1^η δραστηριότητα. Αρχικά οι μαθητές συστήνονται με το θέμα μέσα από ένα παιχνίδι κίνησης και ρυθμού. Η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να πάρουν μέσα από ένα σακουλάκι μία κάρτα ο καθένας, τυχαία. Οι κάρτες οι οποίες αναπαριστούν ζώα που φροντίζει ο άνθρωπος, υπάρχουν σε τετράδες. Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στο χώρο με τη συνοδεία μουσικής. (https://www.youtube.com/watch?v=Srhtx9jaCx8 . Μόλις η μουσική σταματήσει, το κάθε παιδί πρέπει να βρει ένα άλλο παιδάκι που θα έχει την ίδια κάρτα με εκείνο, να κρατηθούν από τα χέρια έτσι ώστε ο ένας να κοιτάζει τον άλλο και να ανταλλάξουν δυο λόγια γνωριμίας. Όταν η μουσική ξαναρχίσει, τα ζευγάρια διαλέγουν ένα άλλο ζευγαράκι που έχει την ίδια κάρτα μ' αυτούς ώστε να δημιουργηθούν οι ομάδες και ξαναγνωρίζονται. Έτσι, δημιουργούνται ομάδες των τεσσάρων ατόμων.</p> <p>2^η δραστηριότητα: Στη συνέχεια γνωστοποιείται από κοινού το θέμα σε όλες τις ομάδες. Η κάθε ομάδα αποφασίζει τους κανόνες και τους καταγράφει με όποιον τρόπο μπορεί. Έπειτα ένας εκπρόσωπος τους παρουσιάζει στην τάξη.</p> <p>3^η δραστηριότητα: Δημιουργείται η αφίσα με τους κανόνες της τάξης, τοποθετείται σε εμφανές σημείο, έχοντας συμφωνήσει όλοι με αυτούς.</p> <p>Στο τέλος όλοι λένε από μια λέξη για το πώς νιώθουν αυτή τη στιγμή.</p>

<p>Οι μαθητές να κατανοήσουν ότι υπάρχει μια πολύ στενή και αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο και τα ζώα</p> <p>-Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, αναστοχασμός. 	<p>Άνθρωποι και ζώα-μία σχέση αλληλεξάρτησης</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Το εργαστήριο ξεκινά με το τραγούδι «Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι» για τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος. https://www.youtube.com/watch?v=pcH4C0SzhKY Η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να σκεφτούν κάποια ζώα που προσφέρουν τροφή στον άνθρωπο και ποιά είναι αυτή. Με την τεχνική της ιδεοθύελλας δημιουργείται ο αρχικός εννοιολογικός χάρτης με κεντρικό ερώτημα «Ζώα που μας προσφέρουν τροφή». Η εκπαιδευτικός μοιράζει στις ομάδες εικόνες με τα προϊόντα των ζώων και καλεί την κάθε ομάδα να αναφέρει μετά από παρατήρηση με ποια ζώα σχετίζονται οι εικόνες. Στη συνέχεια δημιουργείται ο δεύτερος εννοιολογικός χάρτης «Τι προσφέρει ο άνθρωπος στα ζώα» Από τη σύγκριση των δύο χαρτών καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο, στα ζώα και στο περιβάλλον.</p> <p>2^η δραστηριότητα: Η κάθε ομάδα επιλέγει ένα ζώο που προσφέρει στον άνθρωπο και αναζητά στο διαδίκτυο τις σχετικές εικόνες. Όλες οι ομάδες δημιουργούν ένα κολάζ από τα έργα τους.</p> <p>Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά.</p>
---	---	--

<p>Οι μαθητές να αντιληφθούν τη σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώου μέσα από έργο τέχνης Να εφαρμόσουν διεργασίες παρατήρησης έργων τέχνης μέσα στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης, αξιοποιώντας το «μοντέλο» του Perkins ώστε να καλλιεργήσουν τη νοοτροπία του στοχασμού.</p> <p>Καλλιέργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, ρουτίνες σκέψης, αναστοχασμός. • Ψηφιακές δεξιότητες 	<p>Ο ζωγράφος Σαγκάλ μας μιλάει για την σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώων</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Η εκπαιδευτικός προβάλλει στην ολομέλεια τον πίνακα ζωγραφικής του Σαγκάλ «Εγώ και το χωριό». Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιείται η στοχαστική προσέγγιση έργων τέχνης: «μοντέλο» D.Perkins για την συστηματική παρατήρηση και ανάλυση του συγκεκριμένου έργου τέχνης, μέσα από τέσσερις διαδοχικές φάσεις: «παρατηρώ», «σκέφτομαι δημιουργικά», «σκέφτομαι κριτικά» και «σκέφτομαι ολιστικά». Μετά την παρατήρηση του έργου τέχνης, οι μαθητές αποδίδουν το μήνυμα που θέλει να στείλει ο Σαγκάλ και καταλήγουν πως υπάρχει μία σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώων».</p> <p>2^η δραστηριότητα: Οι μαθητές σε ομάδες αποφασίζουν με ποιο τρόπο θα αποτυπώσουν το μήνυμα που θέλει να μας στείλει ο Σαγκάλ. Στο τέλος του εργαστηρίου τα παιδιά αποτυπώνουν ελεύθερα στο χαρτί ή στο πρόγραμμα «Ζωγραφική» του Η/Υ, τον πίνακα του Σαγκάλ.</p>
---	--	---

<p>Οι μαθητές να κατανοήσουν ότι ο άνθρωπος δεν σέβεται τα ζώα για αυτά που μας προσφέρουν. Τα υπερεκμεταλλεύεται για να καλύψει τις διατροφικές του ανάγκες σε ζωικά προϊόντα. Να αντιληφθούν ότι η στάση σεβασμού απέναντι στα ζώα είναι μια στάση που ενισχύει το αίσθημα ευθύνης.</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, ρουτίνες σκέψης, αναστοχασμός. 	<p>«Σέβομαι τα ζώα-Δεν τα υπερεκμεταλλεύομαι»</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Η εκπαιδευτικός τοποθετεί στο πάτωμα εικόνες ανά ζεύγη που απεικονίζουν ζώα στο φυσικό τους περιβάλλον και ζώα σε βιομηχανικές μονάδες παραγωγής. Οι μαθητές, επιλέγουν ένα ζεύγος εικόνων, τις παρατηρούν και τις διαχωρίζουν ανάλογα, σε ζώα που εκτρέφονται στο φυσικό τους περιβάλλον και σε ζώα που στερούνται την ελευθερία τους. Μέσα από ερωτήσεις της εκπαιδευτικού, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι κάποια ζώα που απεικονίζονται στις εικόνες τα εκτρέφει ο άνθρωπος στο φυσικό τους περιβάλλον, ενώ κάποια άλλα τα εκτρέφει σε βιομηχανικές μονάδες παραγωγής ζώων. -Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό; - Τι επιπτώσεις νομίζετε ότι μπορεί να έχει αυτό για τα ζώα;</p> <p>2^η δραστηριότητα: Οι μαθητές παρακολουθούν ένα βίντεο για την εισαγωγή νέων γνώσεων σχετικά με την εκτροφή των ζώων σε βιομηχανικές μονάδες και τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτές. https://www.youtube.com/watch?v=DrGQTyrIFLA . Σε φύλλο εργασίας, τα παιδιά αποτυπώνουν «Αν το ζώο της εικόνας μπορούσε να μιλήσει, τι νομίζετε ότι θα έλεγε».</p> <p>3^η δραστηριότητα: Κατασκευάζουμε μάσκες με το ζώο που έχει επιλέξει η κάθε ομάδα και ακολουθεί παιχνίδι ρόλων, έτσι ώστε τα παιδιά να προβληματιστούν μήπως και τα ζώα έχουν δικαιώματα.</p>
---	--	---

<p>Οι μαθητές να γνωρίσουν το κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, αναστοχασμός. • Ψηφιακές δεξιότητες 	<p>Και τα ζώα έχουν δικαιώματα</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια συζητά με τους μαθητές για το αν τα ζώα εκτροφής έχουν δικαιώματα σε μια καλύτερη ζωή και σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.</p> <p>Αφού ακουστούν όλες οι απόψεις των μαθητών, η εκπαιδευτικός τους παρουσιάζει οπτικοποιημένο το κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, εστιάζοντας στα άρθρα του κειμένου σχετικά με την υπερεκμετάλλευση των ζώων εκτροφής από τον άνθρωπο. Μετά την παρουσίαση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα. – Υπάρχουν φιλοζωικές οργανώσεις ή φορείς της τοπικής κοινωνίας που παλεύουν για να εξασφαλίσουν στα ζώα τα δικαιώματά τους; -Πώς θα μπορούσαμε να συνεργαστούμε μαζί τους; Τα παιδιά αποφασίζουν να τους στείλουν πρόσκληση για να τους καλέσουν στο σχολείο.</p> <p>2^η δραστηριότητα: Ο κάθε μαθητής καλείται να απεικονίσει με μια ζωγραφιά κάποιο δικαίωμα. Στη συνέχεια δημιουργούν ομαδική αφίσα με τίτλο «τι έχει ανάγκη ένα ζώακι για να είναι ευτυχισμένο».</p> <p>Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά απαντώντας σε ενδεικτικές ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>
---	--	---

<p>Οι μαθητές προβαίνουν σε μια καμπάνια ενημέρωσης των γονέων και των συμμαθητών τους.</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα, • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, αναστοχασμός. • Ψηφιακές δεξιότητες 	<p>Αναλαμβάνουμε δράση</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Στην ολομέλεια η εκπαιδευτικός θέτει τον προβληματισμό: «Τι νομίζετε ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε όλοι εμείς, για να υπερασπισθούμε τα δικαιώματα των ζώων εκτροφής;»</p> <p>Με την τεχνική της ιδεοθύελλας οι μαθητές αποφασίζουν να προβούν σε μια καμπάνια με στόχο να ενημερώσουν τους γονείς τους, τους συμμαθητές τους από τη διπλανή τάξη, και την τοπική κοινωνία για την υπερεκμετάλλευση των ζώων εκτροφής από τον άνθρωπο και να ευαισθητοποιηθούν ώστε να μετριάσουν την υπερκατανάλωση των ζωικών προϊόντων αλλάζοντας τις διατροφικές τους συνήθειες. Αποφασίζουν όλοι μαζί να δημιουργήσουν μια αφίσα και να την αναρτήσουν στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου, να στείλουν email στους γονείς και να την αναρτήσουν στο ιστολόγιο του σχολείου.</p> <p>2^η δραστηριότητα: Οι μαθητές ανά δύο στη γωνιά του Υπολογιστή αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο για φορείς της περιοχής τους, (κτηνίατρος) που θα τους υποστηρίξουν στην επιτυχία του προγράμματος και θα αναπτύξουν συνεργασίες.</p> <p>Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά απαντώντας σε ενδεικτικές ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>
--	---	---

<p>Οι μαθητές αναστοχάζονται επί της διαδικασίας και διαχέουν το πρόγραμμα στους γονείς.</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, ρουτίνες σκέψης, αναστοχασμός. 	<p>Αξιολόγηση-Αναστοχασμός</p> 	<p>1^η δραστηριότητα: Συζήτηση στην ολομέλεια και δημιουργία του τελικού εννοιολογικού χάρτη με στόχο την καταγραφή και τεκμηρίωση της νεοαποκτηθείσας γνώσης των παιδιών. Η σύγκριση των εννοιολογικών χαρτών (αρχικών και τελικού) κινητοποιούν τις μεταγνωστικές διεργασίες μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές αναστοχάζονται σχετικά με την πορεία της διαδικασίας της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους και αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία. .Αξιοποιούμε τη ρουτίνα σκέψης: «Τότε Νόμισα – Τώρα ξέρω»</p> <p>2^η δραστηριότητα: Οι μαθητές οργανώνουν μια έκθεση των ατομικών και ομαδικών τους εργασιών που προέκυψαν από τα εργαστήρια με καλεσμένους τους συμμαθητές τους.</p> <p>3^η δραστηριότητα: Οι μαθητές με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού, κατασκευάζουν τη δική τους φάρμα, όπου το κάθε ζώο κρατά το δικό του μήνυμα έτσι ώστε να μην τα υπερεκμεταλλεύται ο άνθρωπος.</p>
--	---	---

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/**Συνδέσεις****Εργαστήριο 2**

Δραστηριότητα 1- λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης

smartools, <https://cmap.ihmc.us/>, cmapcloud, <https://cmapcloud.ihmc.us/>,
popplet <https://www.popplet.com/>

Εργαστήριο 3

Δραστηριότητα 1- Εγχειρίδιο Εικαστικών Δημοτικού

[http://www.pi-
schools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=35&v=1](http://www.pi-schools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=35&v=1)

Εργαστήριο 4

Δραστηριότητα 2-βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=DrGQTYrIFLA>
(ανακτήθηκε 15/5/21)

Εργαστήριο 5

Δραστηριότητα 2-on line πρόγραμμα δημιουργίας παιδικών βιβλίων my story book
<https://selfpublishingonline.eu/my-storybook/>

Εργαστήριο 6

Δραστηριότητα 1-λογισμικά δημιουργίας ψηφιακής αφίσσας: postermymwall
(<https://www.postermymwall.com/>, canva (https://www.canva.com/el_gr/

Εκπαιδευτικό Υλικό (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)**Εργαστήριο 5**

Δραστηριότητα- Οικουμενική Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Ελληνική Φιλοζωϊκή Εταιρεία

Πανελλαδική Φιλοζωϊκή Περιβαλλοντική Ομοσπονδία

Animal Actio

ΜΚΟ Ομάδα Ευκαιρείας Ζωής για τα ζώα της φάρμας

Φιλοζωϊκός Σύλλογος « Η προστασία των ζώων»

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος σε επίπεδο Δεξιοτήτων Μάθησης, Ζωής, Νου και ψηφιακών δεξιοτήτων προτείνεται η χρήση μιας κλείδας αξιολόγησης βασισμένη στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018). (βλ.σ 38.)

Οι εκδηλώσεις διάχυσης αφορούν στη δημιουργία:

- αφίσας,
- ψηφιακής αφίσας,
- ηχητικού μηνύματος σε ραδιοφωνικό σταθμό

Επίσης οι μαθητές/τριες οργανώνουν μια έκθεση των ατομικών και ομαδικών τους εργασιών που προέκυψαν από τα εργαστήρια με καλεσμένους τους γονείς.

Σημειώσεις:

Βιβλιογραφία

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018). Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Τόμος 1

ΙΕΠ (2017). Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο.

Επιμορφωτικό Υλικό, τόμος Δ', (2012). Θέματα αξιοποίησης της ομάδας στη σχολική τάξη, Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Μέγα, Γ. (2011). «Η αξιοποίηση της αισθητικής εμπειρίας στη εκπαίδευση». Στο Π.Ι.. Βασικό Επιμορφωτικό υλικό: Τόμος; Α: Γενικό Μέρος σ. 47-67 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων (3-5 φύλλα)

Εργαστήριο 1

Τίτλος: Ας ξανασυστηθούμε- Δημιουργούμε το συμβόλαιο της ομάδας μας

1^η Δραστηριότητα

2^η δραστηριότητα

Στη συνέχεια γίνεται ανάθεση έργου κοινού θέματος σε όλες τις ομάδες. Η εκπαιδευτικός προτείνει στις ομάδες να σκεφτούν και να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα λειτουργήσουν οι ομάδες τους για να μπορούν να είναι όλοι ευχαριστημένοι. Αποφασίζουν να διαμορφώσουν τους κανόνες λειτουργίας των ομάδων τους. Έτσι η κάθε ομάδα αποφασίζει τους κανόνες, τους καταγράφει με όποιον τρόπο μπορεί , π.χ. τους ζωγραφίζει, τους «γράφει». και ένας εκπρό

από κάθε ομάδα αναλαμβάνει να τους παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης. (Ενδεικτικοί κανόνες λειτουργίας της ομάδας: να βοηθάμε ο ένας τον άλλον, να συνεργαζόμαστε, να ακούμε προσεκτικά, να παίρνουμε όλοι με τη σειρά το λόγο για να πούμε την άποψη μας, να συμμετέχουμε όλοι, να σεβόμαστε ο ένας τον άλλον, κ.αλ.). Η κάθε ομάδα κατανέμει έναν συγκεκριμένο ρόλο για κάθε μέλος της, όπως π.χ. τον ρόλο του συντονιστή της συζήτησης, του «γραφέα» (ένα παιδί που μπορεί και «γράφει» ώστε να σημειώνει λέξεις-κλειδιά), του εκπροσώπου της ομάδας ο οποίος θα παρουσιάσει το έργο της ομάδας του στις υπόλοιπες ομάδες. Όλα τα μέλη της ομάδας γράφουν τα ονόματά τους στο έργο καθώς και την ημερομηνία παραγωγής του έργου. Όση ώρα εξελίσσεται η δραστηριότητα η/ο εκπαιδευτικός κινείται διακριτικά ανάμεσα στις ομάδες, παρατηρεί και καταγράφει τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία που αναπτύσσεται, φωτογραφίζει, παροτρύνει τα παιδιά να βρούν λύση στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και ενθαρρύνει τα πιο συνεσταλμένα παιδιά.

Όταν όλες οι ομάδες ολοκληρώσουν την εργασία τους, ανοίγουν σε ολομέλεια η μία δίπλα στην άλλη και ο εκπρόσωπος από κάθε ομάδα, αφού ανακοινώσει το όνομά της ομάδας και τα ονόματα των μελών της, παρουσιάζει τους κανόνες της ομάδας του. Αφήνουμε τις ομάδες να μιλήσουν με όποια σειρά θέλουν. Τα μέλη της κάθε ομάδας δίνουν ανατροφοδότηση στις υπόλοιπες ομάδες π.χ. με ποια κριτήρια διαμοιράσανε τους ρόλους, πώς ορίσανε τον εκπρόσωπο. Οι μαθητές/τριες μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητήσουν διευκρινήσεις, να συμπληρώσουν κ.άλ.

3^η δραστηριότητα

Η/Ο εκπαιδευτικός καταγράφει και αναδεικνύει τον τρόπο που συνδέονται αυτά που λένε οι ομάδες και υπογραμμίζει τη συμβολή της κάθε ομάδας στο παραγόμενο έργο. Οι μαθητές/τριες συνθέτουν τα έργα τους σε ένα μεγάλο χαρτί δημιουργώντας έτσι την αφίσα με τους κανόνες της ομάδας η οποία αναρτάται σε ένα εμφανές σημείο στην τάξη και έχουν συμφωνήσει όλοι να τηρούν τους κανόνες που έχουν θέσει. (Φύλλο εργασίας 1). Στο τέλος οι μαθητές/τριες σχηματίζουν έναν κύκλο κρατώντας τα χέρια και λένε από μία λέξη/φράση για το πώς νιώθουν τώρα, αυτή τη στιγμή.

Φύλλο εργασίας 1

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....

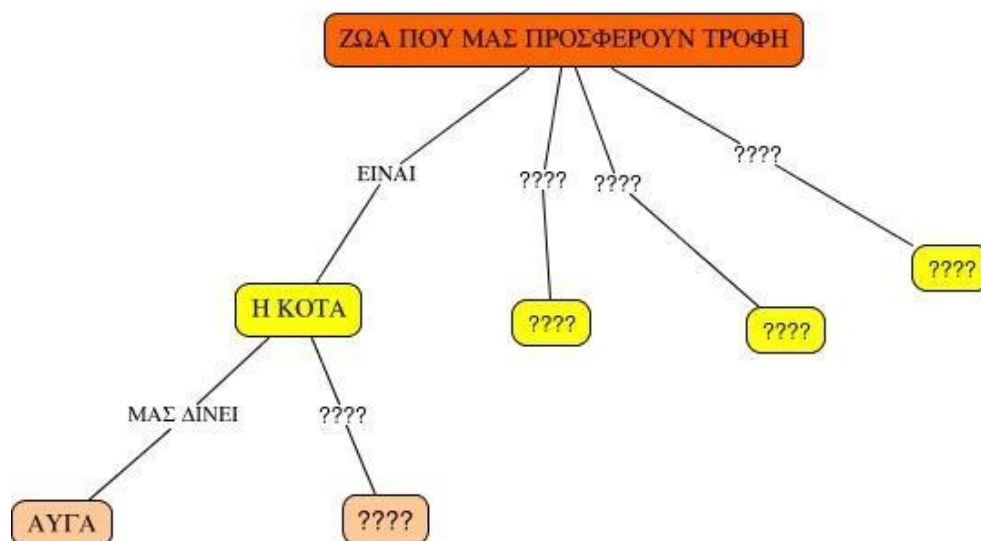

Δημιουργούμε την αφίσα με τους κανόνες της ομάδας μας

Εργαστήριο 2

Το εργαστήριο ξεκινάει στην ολομέλεια με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των μαθητών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος συνεργασίας και μάθησης. Ενδεικτικά: μπορούν να τραγουδήσουν το τραγούδι « Όταν θα πας κυρά μου στο παζάρι» ενώ ταυτόχρονα θα μιμούνται τις κινήσεις του κάθεζώου που αναφέρεται στο τραγούδι.

Σε επόμενο χρόνο ο/η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια καλεί τους μαθητές/τριες να σκεφθούν κάποια ζώα που προσφέρουν τροφή στον άνθρωπο και ποιά είναι αυτή; Με την τεχνική της ιδεοθύελλας δημιουργείται ο αρχικός εννοιολογικός χάρτης με κεντρικό ερώτημα «Ζώα που μας προσφέρουν τροφή». Εάν είναι διαθέσιμος διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί με λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης λογισμικά (smartools, <https://cmap.ihmc.us/>, cmapcloud, <https://cmapcloud.ihmc.us/>, popplet <https://www.popplet.com/>) Ενδεικτικά:

Εννοιολογικός χάρτης 1. (δημιουργήθηκε με το λογισμικό cmapcloud)

Ο/Η εκπαιδευτικός διαμοιράζει στις ομάδες εικόνες με τα προϊόντα των ζώων και καλεί την κάθε ομάδα να διερευνήσει μετά από προσεκτική παρατήρηση με ποια ζώα σχετίζονται οι παρακάτω εικόνες. Ενδεικτικές εικόνες:

Πηγή: <https://pixabay.com/>.

Όταν ολοκληρώσουν την εργασία όλες οι ομάδες, ο εκπρόσωπος από κάθε ομάδα αφού ανακοινώσει το όνομά της ομάδας και τα ονόματα των μελών της στην ολομέλεια της τάξης, παρουσιάζει τις ιδέες, τις σκέψεις των μελών της ομάδας. Η/ο εκπαιδευτικός καταγράφει και συνθέτει τις ιδέες των ομάδων. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα προϊόντα αυτά τα προσφέρουν στον άνθρωπο τα ζώα για να καλύψει ο ίδιος κάποιες βασικές ανάγκες του.

Στη συνέχεια τίθεται το ερώτημα από τον/την εκπαιδευτικό: « ο άνθρωπος με ποιούς τρόπους νομίζετε ότι φροντίζει τα ζώα για να τα διευκολύνει ώστε να του προσφέρουν τα παραπάνω προϊόντα;». Ο εκπαιδευτικός καταγράφει τις απαντήσεις των παιδιών και δημιουργούν τον δεύτερο εννοιολογικό χάρτη.

Εννοιολογικός χάρτης 2. (δημιουργήθηκε με το λογισμικό smaccloud)

Από τη σύγκριση των δύο χαρτών καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια πολύ στενή και αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο, στα ζώα και στο περιβάλλον.

2^η δραστηριότητα

Η κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει ένα ζώο που προσφέρει στον άνθρωπο και να αναζητήσει στο διαδίκτυο (στη γωνιά του Υπολογιστή) εικόνες για τα προϊόντα που προσφέρει το ζώο που επέλεξε. Οι μαθητές/τριες προτείνουν λέξεις-κλειδιά που θα τους βοηθήσουν στην αναζήτηση των πληροφοριών και με τη βοήθεια του/της

εκπαιδευτικού γράφουν σε μια μηχανή αναζήτησης τις λέξεις-κλειδιά που ψάχνουν. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει ήδη ελέγξει τους διαδικτυακούς τόπους που θα επισκεφθούν οι μαθητές/τριες, για την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και τη σωστή λειτουργία τους. Η κάθε ομάδα αποθηκεύει τις πληροφορίες στο φάκελο του εργαστηρίου που υπάρχει στον υπολογιστή και εκτυπώνει το αποτέλεσμα της αναζήτησης. Ο/Η εκπαιδευτικός όση ώρα εξελίσσεται η δραστηριότητα, κινείται διακριτικά ανάμεσα στις ομάδες, παρατηρεί, φωτογραφίζει και καταγράφει τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία που αναπτύσσεται, και υποστηρίζει. Οι καταγραφές θα αξιοποιηθούν για την περιγραφική αξιολόγηση.

Στη συνέχεια αφού η κάθε ομάδα παρουσιάσει το αποτέλεσμα της αναζήτησης στην ολομέλεια, ο/η εκπαιδευτικός συνδέει τα έργα που παρουσιάστηκαν μεταξύ τους ώστε να ακουστούν όλες οι απόψεις και υπογραμμίζει τη συμβολή της κάθε ομάδας στο παραγόμενο έργο. Οι μαθητές/τριες μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητήσουν διευκρινήσεις.

Σε επόμενο χρόνο όλες οι ομάδες δημιουργούν ένα κολάζ από τα έργα τους, το οποίο μπορούν να το φωτογραφίσουν με τη ψηφιακή φωτογραφική μηχανή για να το βάλουν στο φάκελο του εργαστηρίου.

Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά. απαντώντας σε ερωτήσεις της/του νηπιαγωγού, όπως:

- Ποια σημεία σας άρεσαν στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- Ποιες δυσκολίες συναντήσατε και τι κάνατε γι' αυτό;
- Θέλετε να μας πείτε πώς συνεργαστήκατε;
- Τι ήταν αυτό που κάνατε όλοι και βοήθησε να ολοκληρώσετε το έργο σας;
- Τι σας εμπόδισε;
- Τι έμαθα, από αυτό το εργαστήριο;
- Τι θα θυμάμαι από αυτό το εργαστήριο;

Εργαστήριο 3

1^η δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Ο/Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια προτείνει στους μαθητές/τριες να γνωρίσουν αυτή την αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο, στα ζώα και στο περιβάλλον μέσα από έναν ζωγράφο, τον Σαγκάλ. Επιλέχθηκε ο ζωγράφος Σαγκάλ διότι είναι διάσημος για τον «παιδικό» χαρακτήρα και την «απλοϊκή» ιδιομορφία των έργων

του, τα οποία αντανakλούν διαχρονικές πολιτισμικές και αισθητικές αξίες. Τα έργα του περιέχουν ισχυρούς συμβολισμούς και μηνύματα και σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών. Αφού έρθουν σε μια πρώτη γνωριμία με τη ζωή του ζωγράφου, ο/η εκπαιδευτικός προβάλλει το έργο του Σαγκάλ « Εγώ και το χωριό». (βλ. Εκπαιδευτικό υλικό)

Πηγή: Εγχειρίδιο Εικαστικών Δημοτικού <http://www.pi-schools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=35&v=1>

Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιείται η στοχαστική προσέγγιση έργων τέχνης: «μοντέλο» D.Perkins για την συστηματική παρατήρηση και ανάλυση του συγκεκριμένου έργου τέχνης, μέσα από τέσσερις διαδοχικές φάσεις: «παρατηρώ», «σκέφτομαι δημιουργικά», «σκέφτομαι κριτικά» και «σκέφτομαι ολιστικά». (Perkins, 1994, Μέγα, 2011)

Α' Φάση: Παρατηρώ-Χρόνος για παρατήρηση

Στη φάση αυτή ο/η εκπαιδευτικός δίνει όσο χρόνο χρειάζονται τα παιδιά για να παρατηρήσουν, όσο καλύτερα μπορούν, τον πίνακα ζωγραφικής.

- Τι βλέπετε; (Ακολουθεί ένας καταγισμός ιδεών)

- Περιγράψτε την εικόνα

- Έχετε απορίες; Παρατηρήσατε κάτι περίεργο ή ξεχωριστό

(Ενδεικτικές απαντήσεις των παιδιών: -γιατί η κασίκα είναι μέσα στο μάγουλο του προβάτου; γιατί ο άνθρωπος έχει μόνο μισό πρόσωπο και είναι πράσινο; γιατί η γυναίκα είναι ανάποδα ; γιατί κάποια σπίτια είναι ανάποδα;)

- Ποιο στοιχείο του έργου σας κάνει περισσότερη εντύπωση ή σας δημιουργεί έκπληξη;

- Θυμηθείτε κάποιες σκέψεις, ιδέες σχετικά με το συγκεκριμένο έργο.

(Ενδεικτικές απαντήσεις: «Στο χωριό μου έχει και ο παππούς μου πρόβατα»)

.Ο/Η εκπαιδευτικός καταγράφει τις απαντήσεις των μαθητών/τριών και στη συνέχεια τους προτρέπει να κοιτάξουν το έργο αρκετές φορές με ηρεμία για να επανέλθουν με νέες παρατηρήσεις.

2η Φάση: Σκέφτομαι δημιουργικά- Ανοιχτή και περιπετειώδης παρατήρηση

-Αν το έργο τέχνης μας έλεγε μια μικρή ιστορία ποιά θα μπορούσε να ήταν;

(Ενδεικτικές απαντήσεις: «Σ' ένα χωριό, όπως είναι το δικό μου, υπήρχαν σπίτια, οι άνθρωποι είχαν ζώα στις αυλές τους και τα φρόντιζαν.. Κάποια σπίτια όμως ήταν χαλασμένα και ήθελαν να τα ξαναφτιάξουν»)

- Τι συναισθήματα σας προκαλεί το έργο; Πώς νιώθετε;

- Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να παρατηρήσουν τα τεχνικά σημεία του έργου, π.χ. χωροχρονικό πλαίσιο, κίνηση, χρώμα, μορφές. και να μελετήσουν πιο αναλυτικά, ανεξάρτητα σημεία του έργου.

(Ενδεικτικά: να παρατηρήσουν την έκφραση του πράσινου ανθρώπου και του προβάτου ή της κατσίκας, την κίνηση του σώματος του μαυροντυμένου άνδρα που κρατάει ένα δρεπάνι).

Γ' Φάση: Σκέφτομαι κριτικά - Ξεκάθαρη αναλυτική και εις βάθος παρατήρηση.

- Ας σκεφθούμε αυτό που σας εντυπωσίασε περισσότερο ή που σας εξέπληξε.

(Ενδεικτικές απαντήσεις: Με εντυπωσίασε η μικρή κασίκα στο μάγουλο του προβάτου που την αρμέγει μια γυναίκα, το πράσινο χρώμα του προσώπου, η ανάποδη στάση της γυναίκας που παίζει βιολί)

- Γιατι νομίζετε ότι ο ζωγράφος δημιούργησε αυτή την έκπληξη;

(Ενδεικτικές απαντήσεις: «Για να μας δείξει ότι η κασίκα και το πρόβατο μας δίνουν γάλα, για να μας δείξει ότι είναι πράσινα τα χωράφια και αυτός είναι αγρότης, για να μας δείξει ότι αυτή η γυναίκα δεν ξέρει να αρμέγει γιατί παίζει βιολί»)

- Εάν κρύψετε με τα χέρια σας ένα στοιχείο του έργου π.χ. τη μορφή του ανθρώπου, του ζώου, του φωτεινού δένδρου, τι νομίζετε ότι θα συμβεί;

(Ενδεικτικές απαντήσεις παιδιών: «Αν κρύψουμε τον άνθρωπο θα στενοχωρηθεί πολύ το πρόβατο γιατί δεν θα υπάρχει κάποιος να το φροντίζει, αν κρύψουμε το πρόβατο, πώς θα παίρνει το γάλα ο άνθρωπος για να ταΐζει τα παιδιά του, αν κρύψουμε το φωτεινό δένδρο τί θα τρώει η κασίκα;»)

- Ενώστε με μία νοητή (φανταστική) γραμμή αντικείμενα για να βρείτε τη σχέση μεταξύ τους. Αν ενώσουμε για παράδειγμα. με μια φανταστική γραμμή το μάτι του προβάτου με το μάτι του αγρότη, ποια νομίζετε ότι είναι η σχέση μεταξύ τους, τι τους ενώνει;

(Ενδεικτικές απαντήσεις: «Ο ένας φροντίζει τον άλλο, ο ένας εξαρτάται από τον άλλο»).

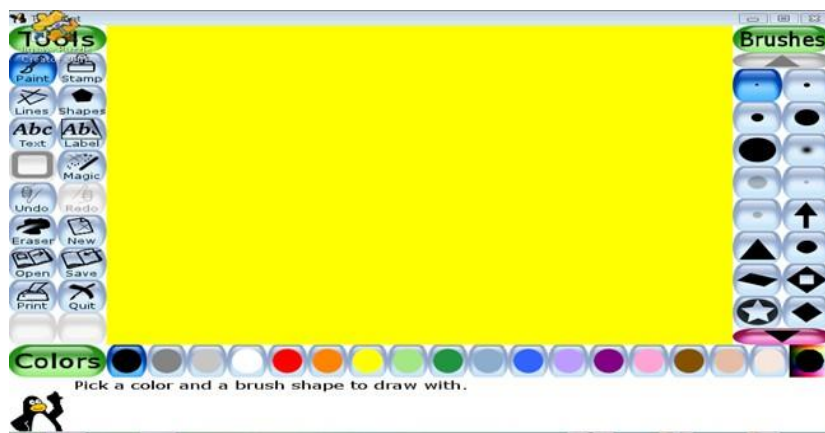
Δ' Φάση: Ολιστική παρατήρηση – σκέφτομαι ολιστικά

Μετά την παρατήρηση του έργου ποιό είναι το μήνυμα που νομίζετε πως θέλει να στείλει ο καλλιτέχνης; (Ενδεικτικές απαντήσεις:Υπάρχει μια σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώων)

2^η δραστηριότητα

Οι μαθητές/τριες σε ομάδες καλούνται να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα αποτυπώσουν το μήνυμα που νομίζουν ότι θέλει να στείλει ο Σαγκάλ. Κάποιες αποφασίζουν να το ζωγραφίσουν στο χαρτί, κάποιες να ζωγραφίσουν στη γωνιά του υπολογιστή χρησιμοποιώντας το λογισμικό αισθητικής έκφρασης και ανάπτυξης δημιουργικότητας TUX PAINT <http://www.tuxpaint.org/download/> (Φύλλο εργασίας 2)

Στη συνέχεια στην ολομέλεια ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας παρουσιάζει τα έργα της. Μέσα από τα έργα των ομάδων προκύπτει ότι και ο ζωγράφος Σαγκάλ μας μιλάει για την αλληλένδετη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον άνθρωπο, στα ζώα και στο περιβάλλον.

- * Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά. απαντώντας σε ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού, όπως:
- * -Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- * -Συνεργαστήκατε μεταξύ σας;
- * -Μπορείτε να μας πείτε τρεις λέξεις που θα θυμόσαστε από αυτό το εργαστήριο;

Φύλλο εργασίας 2

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....

Ζωγραφίζω το μήνυμα που νομίζω ότι θέλει να στείλει ο Σαγκάλ με το λογισμικό TUX PAINT

Εργαστήριο 4

1^η δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Η/Ο εκπαιδευτικός τοποθετεί στο πάτωμα εικόνες ανά ζεύγη που απεικονίζουν ζώα στο φυσικό τους περιβάλλον και ζώα σεβιομηχανικές μονάδες παραγωγής (βλ. εκπαιδευτικό υλικό). Οι ομάδες περιφέρονται στο χώρο και διαλέγουν από ένα ζεύγος εικόνων. Ο/Η εκπαιδευτικός λέει στους μαθητές/τριες να παρατηρήσουν, να συγκρίνουν τις δύο εικόνες και να σκεφθούν τις ομοιότητες και τις διαφορές.. Να μοιραστούν μεταξύ τους τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους προκαλούν οι εικόνες. Αφού οι ομάδες ολοκληρώσουν το έργο τους συγκεντρώνονται στην ολομέλεια και η κάθε ομάδα παρουσιάζει στις υπόλοιπες τις εικόνες που επέλεξε. Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί την στρατηγική της ρουτίνας σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι -Αναρωτιέμαι» του Πανεπιστημίου Harvard.

-«Τί βλέπετε;»

Στη συνέχεια ενθαρρύνετε τα παιδιά να διατυπώσουν τις σκέψεις τους σε σχέση με αυτά που έχουν ήδη παρατηρήσει. -

- Με βάση τα όσα είδατε, τι σκέφτεστε; Που μπορεί να βρίσκονται τα ζώα στην κάθε εικόνα; Είναι κάτι που έχετε δει ξανά; Αν ναι, τότε πού;

Καταγράφονται οι απαντήσεις των παιδιών και μέσα από τη συζήτηση προκύπτει ότι κάποια ζώα που απεικονίζονται στις εικόνες τα εκτρέφει ο άνθρωπος στο φυσικό τους περιβάλλον ενώ κάποια άλλα τα εκτρέφει κλεισμένα σε κλουβιά σε εκτροφεία-βιομηχανικές μονάδες παραγωγής ζώων.

-Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό; Γιατί νομίζετε ότι ο άνθρωπος επιλέγει να εκτρέφει τόσα πολλά ζώα μέσα στα εκτροφεία;

-Τι επιπτώσεις νομίζετε ότι έχει αυτό για τα ζώα;

Μέσα από διεξοδική συζήτηση εισάγεται μια καινούργια έννοια «υπερκαταναλωτισμός των ζωικών προϊόντων από τον άνθρωπο.και συμπεραίνουμε ότι αυτός ο υπερκαταναλωτισμός οδήγησε τον άνθρωπο στην ανάγκη να δημιουργήσει εκτροφεία για τη μαζική παραγωγή των προϊόντων.

2^η δραστηριότητα

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν ένα ολιγόλεπτο βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=DrGQTYrIFLA> που προβάλλει ο/η εκπαιδευτικός σχετικά με την εκτροφή των ζώων σε βιομηχανικές μονάδες και τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτές. Ο/Η εκπαιδευτικός κατα διαστήματα σταματάει τη ροή του βίντεο για να γίνει σχολιασμός από τα παιδιά σχετικά με αυτά που προβάλλει. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να τις αιτιολογήσουν. Μέσα από τη διατύπωση διαφορετικών απόψεων και τις γνωστικές συγκρούσεις που θα προκύψουν, επιδιώκεται η γνωστική ανάπτυξη των μαθητών.

Τίθεται το ερώτημα από τον/την εκπαιδευτικό πως νομίζουν ότι αισθάνονται τα ζώα που ζουν σε βιομηχανικές μονάδες παραγωγής ζώων. Αφού καταγραφούν όλες οι απόψεις οι μαθητές/τριες παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων με τίτλο «Αν είχα φωνή τα ζώα, τι θα μας έλεγαν;». Εάν υπάρχει η δυνατότητα μπορεί να βιντεοσκοπηθεί το παιχνίδι ρόλων για να αξιοποιηθεί στην περιγραφική αξιολόγηση. Με αφορμή το παιχνίδι ρόλων οι μαθητές/τριες αναρωτιούνται « Μήπως και τα ζώα έχουν δικαιώματα»;

Εργαστήριο 5

1^η Δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Ο/Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια θέτει τον εξής προβληματισμό στους μαθητές/τριες: « Έχουν τα ζώα εκτροφής δικαιώματα σε μια καλύτερη ζωή και σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης; Τι νομίζετε;

Αφού ακουστούν όλες οι ιδέες, οι απόψεις των μαθητών/τριών ο/η εκπαιδευτικός τους παρουσιάζει οπτικοποιημένο το κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, εστιάζοντας στα άρθρα του κειμένου σχετικά με την υπερμετάλλευση των ζώων εκτροφής από τον άνθρωπο. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων των Ζώων, υιοθετήθηκε από την Διεθνή Ένωση Δικαιωμάτων των Ζώων και από άλλες φιλοζωϊκές οργανώσεις στα πλαίσια διεθνούς συνάντησης, στο Λονδίνο τον Σεπτέμβριο του 1977 με θέμα τα δικαιώματα των ζώων. Η Διακήρυξη υπογράφηκε στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 1978.

Μετά την παρουσίαση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν στα ερωτήματα:

-Γιατί πιστεύετε ότι η Διεθνής Ένωση Δικαιωμάτων των Ζώων και οι άλλες φιλοζωϊκές οργανώσεις σκέφτηκαν ότι ήταν σημαντικό να καταγράψουν αυτά τα δικαιώματα των ζώων;

-Γνωρίζετε φιλοζωϊκες οργανώσεις, φορείς της τοπικής κοινωνίας, που παλεύουν για να εξασφαλίσουν στα ζώα τα δικαιώματά τους; Πώς θα μπορούσαμε να συνεργαστούμε μαζί τους;

Ο/Η εκπαιδευτικός καταγράφει όλες τις απόψεις των παιδιών και τα βοηθά να βρουν κάποιους φορείς που θα μπορούσαν να συνεργαστούν. Τα παιδιά αποφασίζουν να τους στείλουν μια πρόσκληση για να τους καλέσουν στο σχολείο τους.

2^η δραστηριότητα

Ο κάθε μαθητής/τρια καλείται να απεικονίσει με μια ζωγραφιά κάποιο δικαίωμα (Φύλλο εργασίας 3). Στη συνέχεια το παρουσιάζει στην ολομέλεια της τάξης και αποφασίζουν να δημιουργήσουν με τα έργα τους ένα βιβλίο για τα δικαιώματα των ζώων εκτροφής. Εναλλακτικά μπορούν να το δημιουργήσουν ψηφιακά με το δωρεάν on line πρόγραμμα δημιουργίας παιδικών βιβλίων my story book (<https://selfpublishingonline.eu/my-storybook/>).

Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τους ίδιους τους μαθητές, απαντώντας σε ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού, όπως:

-Τι σου άρεσε περισσότερο σ' αυτό το εργαστήριο και γιατί;

-Τι δεν σου άρεσε και τόσο;

- Μπορείτε να μας πείτε τρεις λέξεις που θα θυμόσαστε από αυτό το εργαστήριο;

-Τι έμαθα, τι θα άλλαζα,

Φύλλο εργασίας 3

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....
Ζωγραφίζω ένα δικαίωμα των ζώων

Εργαστήριο 6

1^η Δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Στην ολομέλεια ο/η εκπαιδευτικός θέτει τον προβληματισμό: «Τι νομίζετε ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε όλοι εμείς, για να υπερασπισθούμε τα δικαιώματα των ζώων εκτροφής;»

Με την τεχνική της ιδεοθύελλας οι μαθητές/τριες αποφασίζουν να ενημερώσουν τους γονείς τους, τους συμμαθητές τους από τη διπλανή τάξη, τους μαθητές/τριες άλλων νηπιαγωγείων, την τοπική κοινωνία, για την υπερεκμετάλλευση των ζώων εκτροφής από τον άνθρωπο και να ευαισθητοποιηθούν ώστε να μετριάσουν την υπερκατανάλωση των ζωικών προϊόντων αλλάζοντας τις διατροφικές τους συνήθειες.

Τίθεται το ερώτημα: Με ποιό τρόπο μπορούμε να τους ενημερώσουμε;

Αφού ακουστούν όλες οι ιδέες, απόψεις των μαθητών, αποφασίζουν όλοι:

- να δημιουργήσουν μια αφίσα για να την αναρτήσουν στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου, να τη διαμοιράσουν στους γονείς τους, στη γειτονιά τους και να τη στείλουν στην τοπική εφημερίδα,

-να δημιουργήσουν μια ψηφιακή αφίσα για να τη στείλουν με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε μαθητές/τριες άλλων νηπιαγωγείων, (έχουν ήδη έρθει σε επαφή με τέτοιου είδους πολυτροπικά κείμενα), και για να την αναρτήσουν στο ιστολόγιο του σχολείου τους,

-να στείλουν ένα ηχητικό μήνυμα στο ραδιοφωνικό σταθμό του τόπου τους.

2. Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και η κάθε ομάδα επιλέγει τον τρόπο της ενημέρωσης. Κάποια ομάδα αποφασίζει να δημιουργήσει αφίσα, κάποια άλλη να δημιουργήσει μια ψηφιακή αφίσα (εφόσον έχουν ήδη εξοικειωθεί με τη δημιουργία ψηφιακής αφίσας) αξιοποιώντας λογισμικά δημιουργίας αφίσας. (Ενδεικτικά: στο λογισμικό postermywall (<https://www.postermywall.com/>) ή στο canva (https://www.canva.com/el_gr/), κάποια άλλη να δημιουργήσει ένα ηχητικό μήνυμα. Τα μέλη της κάθε ομάδας αποφασίζουν ποιό θα είναι το περιεχόμενο του μηνύματος, ποιά θα είναι η αισθητική μορφή της αφίσας. Ενδεικτική αφίσα (βλ. Εκπαιδευτικό υλικό) (Φύλλο εργασίας 4)

Ο/Η εκπαιδευτικός όση ώρα εξελίσσεται η δραστηριότητα, κινείται διακριτικά ανάμεσα στις ομάδες, παρατηρεί, φωτογραφίζει και καταγράφει τη λεκτική και μη

λεκτική επικοινωνία που αναπτύσσεται, και υποστηρίζει. Οι καταγραφές θα αξιοποιηθούν για την περιγραφική αξιολόγηση.

Στη συνέχεια στην ολομέλεια η κάθε ομάδα με τον εκπρόσωπό της παρουσιάζει το έργο τους στις υπόλοιπες ομάδες. Οι μαθητές/τριες μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητήσουν διευκρινήσεις, να σχολιάσουν μεταξύ τους τα έργα τους.

3. Συνεργασία με φορείς

Οι μαθητές/τριες ανα δύο στη γωνιά του Υπολογιστή αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο για φορείς της περιοχής τους και εθελοντικές οργανώσεις που θα τους υποστηρίξουν στην επιτυχία του προγράμματος και θα αναπτύξουν συνεργασίες.

Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τους ίδιους τους μαθητές, απαντώντας σε ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού, όπως:

- Τι σου άρεσε περισσότερο σ' αυτό το εργαστήριο και γιατί;
- Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
- Ποιες δυσκολίες συναντήσατε και τι κάνατε γι' αυτό;
- Τι ήταν αυτό που κάνατε όλοι και βοήθησε να ολοκληρώσετε το έργο σας; Τι σας εμπόδισε;
- Τι θα θυμάμαι από αυτό το εργαστήριο;

Φύλλο εργασίας 4

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....
Δημιουργώ μια αφίσα ή ένα ηχητικό μήνυμα

Εργαστήριο 7

1^η δραστηριότητα

Συζήτηση στην ολομέλεια και δημιουργία του τελικού εννοιολογικού χάρτη με στόχο την καταγραφή και τεκμηρίωση της νεοαποκτηθείσας γνώσης των παιδιών.

Εάν είναι διαθέσιμος διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί με λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης (cmaptools, <https://cmap.ihmc.us/>, cmapcloud, <https://cmapcloud.ihmc.us/>, popplet <https://www.popplet.com/>).

Η σύγκριση των εννοιολογικών χαρτών (αρχικών και τελικού) κινητοποιούν τις μεταγνωστικές διεργασίες μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται σχετικά με την πορεία της διαδικασίας της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους και αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία. Αξιοποιούμε τη ρουτίνα σκέψης: «Τότε Νόμισα – Τώρα ξέρω»

2^η δραστηριότητα

Οι μαθητές/τριες οργανώνουν μια έκθεση των ατομικών και ομαδικών τους εργασιών που προέκυψαν από τα εργαστήρια με καλεσμένους τους γονείς. Ξεναγούν τους επισκέπτες και παρουσιάζουν την πορεία της έρευνάς τους, όπως αυτή πραγματοποιήθηκε στα εργαστήρια του προγράμματος

3^η δραστηριότητα

Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται επί της διαδικασίας. Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για όλα αυτά που μάθαμε στα εργαστήρια.

-Τι σου άρεσε περισσότερο σ' αυτά τα εργαστήρια και γιατί;

-Τι δεν σου άρεσε και τόσο;

-Ποιες δυσκολίες συνάντησες και τι έκανες γι' αυτό;

-Τι ήταν αυτό που κάνατε όλοι και βοήθησε να ολοκληρώσεις το έργο σου;

-Τι σε εμπόδισε;

- Τι έμαθα;

- Τι θα άλλαζα;

-Τι θα θυμάμαι από αυτά τα εργαστήρια;

μεταγνωστικών διεργασιών μέσω του αναστοχασμού. Αξιοποιούμε τη ρουτίνα σκέψης: Τότε Νόμισα – Τώρα Ξέρω

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Οι οργανωμένες και αυθόρμητες συζητήσεις στην ολομέλεια σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος με τη χρήση ερωτήσεων κλειστού και ανοιχτού τύπου προσφέρουν

ένα πλούσιο περιβάλλον για την αξιολόγηση της μάθησης των μαθητών/τριών. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου βοηθούν τα πιο συνεσταλμένα παιδιά να εκφραστούν, να δώσουν την ευκαιρία σε παιδιά που δεν μιλούν καλά την ελληνική γλώσσα να επικοινωνήσουν και να εκφραστούν με απλές λέξεις. Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναπτύξουν τη δημιουργική και κριτική τους σκέψη, τη φαντασία τους και το λεξιλόγιο τους.

Στο τέλος κάθε εργαστηρίου, μετά την υλοποίηση των ειδικά σχεδιασμένων και οργανωμένων δραστηριοτήτων, γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά απαντώντας σε κατάλληλες ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού που μπορεί να τα βοηθήσει να αναπτύξουν τις σκέψεις τους, να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και τα έργα τους, να αναστοχάζονται.

Η σύγκριση των ημιδομημένων εννοιολογικών χαρτών (αρχικών και τελικού) κινητοποιούν τις μεταγνωστικές διεργασίες μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται σχετικά με την πορεία της διαδικασίας της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους και αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Η κλείδα αξιολόγησης για κάθε μαθητή/τρια βοηθούν τον/την εκπαιδευτικό να διαπιστώσει την επίτευξη των μαθησιακών στόχων σε επίπεδο Δεξιοτήτων Μάθησης, Δεξιοτήτων του Νου, Δεξιοτήτων Ζωής και Ψηφιακών Δεξιοτήτων.

Οι φωτογραφίες, οι ηχογραφήσεις, οι βιντεοσκοπήσεις που χρησιμοποιεί ο/η εκπαιδευτικός για να καταγράψει σημαντικά στοιχεία της μάθησης και ανάπτυξης των μαθητών/τριών.

Τα φύλλα περιγραφικής αυτοαξιολόγησης που οργανώνονται και εφαρμόζονται από τα ίδια τα παιδιά.

Η τήρηση ημερολογίου από τον/την εκπαιδευτικό για την αποτύπωση των παρατηρήσεων του/της σχετικά με την εξέλιξη του μαθητή/τριας.

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

Τίτλος του σχεδίου δράσης	Φροντίζω το Περιβάλλον			Σχόλια παιδιών
	Υπεύθυνα παιδιά-Υπερασπιστές των ζώων			
				
Κατάφερα να ολοκληρώσω τις εργασίες μου				
Ακούω προσεκτικά τους άλλους				

Γνωρίζω τι θέλω και τι αισθάνομαι				
Κατάφερα να συνεργαστώ με τους συμμαθητές μου				
Είπα τη γνώμη μου στην ομάδα				
Άκουγα με προσοχή τους/τις φίλους/ες μου στην ομάδα όταν μιλούσαν				
Σέβομαι τον εαυτό μου και τους άλλους				
Σέβομαι και υπακούω στους κανόνες				
Μου άρεσε το αποτέλεσμα της δουλειάς μου				
Μπορώ να σκεφτώ διαφορετικούς τρόπους για να λύσω ένα πρόβλημα				
Μπορώ να αναζητήσω πληροφορίες μέσα από μηχανές αναζήτησης και να χρησιμοποιήσω διαφορετικές λέξεις-κλειδιά για να βρώ τις πληροφορίες που θέλω				
Μπορώ να αποθηκεύσω το αρχείο στον επιλεγμένο φάκελο στον Υπολογιστή και να το βρώ				
Παρουσίασα στην ολομέλεια ό,τι έκανα με τον/τη φίλο/η μου				

Στο Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης προτείνεται να περιλαμβάνει και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις (ΙΕΠ, 2017), ώστε να ωθήσει τον/την μαθητή/τρια να εκφράσει ελεύθερα τις ιδέες, απόψεις, σκέψεις και συναισθήματά του για το πρόγραμμα.

- Τι καινούργιο έμαθα από την υλοποίηση αυτού του θεματικού κύκλου;
- Πώς τα κατάφερα;
- Αυτό που μου άρεσε περισσότερο ήταν...
- Τι θα θυμάμαι από την υλοποίηση αυτού του θεματικού κύκλου;
- Τι θα αλλάζα στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης ώστε να γίνει ακόμη καλύτερο;
- Από τα έργα μου θα επέλεγα να βάλω στον ατομικό μου φάκελο.....

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Ημερομηνία: .....

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Σχέδιο Δράσης του Τμήματος
Portfolio μαθητή-μαθήτριας

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΜΟΥ

Όνομα

Το σχολείο μου

Μέσα στο portfolio του μαθητή/τριας εντάσσονται:

- Τα έργα του μαθητή/τριας που επιλέγει ο ίδιος/ίδια να βάλει μέσα στο portfolio
- Τα Φύλλα Εργασίας
- Η Κλείδα Αξιολόγησης μαθητή/τριας
- Τα Φύλλα Αυτο-αξιολόγησης
- Φωτογραφημένο, βιντεοσκοπημένο και ηχητικό υλικό από τις δράσεις
- Εκτυπωμένες φωτογραφίες των εννοιολογικών χαρτών
- Φωτογραφίες από τη δράση συνεργασίας με τους γονείς

Προτεινόμενη Κλείδα Αξιολόγησης για κάθε μαθητή/τρια

Όνοματεπώνυμο μαθητή/τριας	Σχολικό Έτος:	Σχολείο:	Τάξη:	Τμήμα:
ΔΕΙΚΤΕΣ	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	εξαιρετική
Δεξιότητες Μάθησης				
Επικοινωνία				
Γλωσσικές, επικοινωνιακές & πολυγλωσσικές δεξιότητες				
Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα σχετικό με το θέμα				
Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα				
Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
Δεξιότητες ακρόασης & παρατήρησης				
Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις				
Ακούει προσεκτικά τους άλλους				
Μπορεί να ακούει αποτελεσματικά ώστε να αποκρυπτογραφεί τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου				
Δίνει προσοχή σε όσα οι άλλοι υπονοούν αλλά δεν λένε				
Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και τη γλώσσα του σώματος για να μπορέσει να διαπιστώσει το νόημα των λόγων του				
Συνεργασία				
Δεξιότητες συνεργασίας				
Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί με τους συμμαθητές του/της				
Οικοδομεί θετικές σχέσεις με τα μέλη της ομάδας				
Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία				
Όταν συνεργάζεται με άλλους, τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους				

Προσπαθεί να επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρώνει τους στόχους της ομάδας				
Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι				
Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων				
Προτείνει ιδέες για την επίλυση των προβλημάτων στις ομάδες				
Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων				
Καταφεύγει τακτικά στην επικοινωνία για να συνεισφέρει στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων				
Μπορεί να στηρίζει άλλους στην επίλυση συγκρούσεων βοηθώντας τους να κατανοούν τις διαθέσιμες επιλογές				
Κριτική σκέψη				
Γνώση & κριτική κατανόηση του εαυτού				
Μπορεί να περιγράφει τα κίνητρά του/της				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από πολλές διαφορετικές σκοπιές				
Μπορεί να περιγράφει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις				
Γνώση & κριτική κατανόηση της γλώσσας & επικοινωνίας				
Μπορεί να εξηγεί γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική				
Μπορεί να εξηγεί πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία				
Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου				
Μπορεί να εξηγεί γιατί ο καθένας έχει ευθύνη/οφείλει να σέβεται τα δικαιώματα των ζώων				

Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους κινδύνους που συνδέονται με την υπερεκμετάλλευση των ζώων				
Δημιουργικότητα				
Αυτεπάρκεια				
Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει				
Εκφράζει πίστη στην ικανότητα του/της να κατανοεί διάφορα θέματα				
Εκφράζει πίστη στην ικανότητα του/της να ξεπερνά τα εμπόδια κατά την επιδίωξη ενός στόχου				
Μπορεί να κάνει επιλογές, να παίρνει αποφάσεις και πρωτοβουλίες για ζητήματα που του/της αφορούν				
Εκφράζει τη βεβαιότητα ότι είναι σε θέση να αλλάξει, εφόσον το επιθυμεί				
Ανεκτικότητα				
Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις				
Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις				
Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις				
Καλοσωρίζει το ενδεχόμενο αμφισβήτησης των ιδεών και αξιών του/της				
Δεξιότητες Αυτόνομης Μάθησης				
Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. βιβλία, διαδίκτυο)				
Ζητά διευκρινίσεις από τρίτους σχετικά με καινούργιες πληροφορίες, όποτε χρειάζεται				
Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς				
Δείχνει ικανός/ή να παρακολουθεί, να καθορίζει, να ιεραρχεί και να ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της χωρίς άμεση εποπτεία				
Δεξιότητες Ζωής				
Σεβασμός				
Σέβεται τους κανόνες συνεργασίας στην ομάδα				
Δίνει χώρο στους άλλους να εκφράζονται				
Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους				

Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου				
Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/ίδια				
Εκφράζει σεβασμό για τις θρησκευτικές διαφορές				
Δίνει χώρο στους άλλους να εκφράζονται				
Υπευθυνότητα				
Δείχνει ότι αποδέχεται την ευθύνη για τις πράξεις του/της				
Δείχνει ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για τα λάθη του/της				
Αν πληγώσει κάποιον, ζητά συγγνώμη				
Υποβάλλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί				
Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους				
Πολιτειότητα				
Ασκεί τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες της ιδιότητας του ενεργού πολίτη σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο				
Συζητά για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί η κοινότητα				
Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα				
Ενσυναίσθηση				
Λαμβάνει υπόψη του τα συναισθήματα των άλλων όταν παίρνει αποφάσεις				
Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της				
Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά				
Ευελιξία & Προσαρμοστικότητα				
Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις εφαρμόζοντας τις γνώσεις του/της με διαφορετικό τρόπο				

Υιοθετεί τις κοινωνικοπολιτισμικές συμβάσεις άλλων πολιτισμικών ομάδων όταν αλληλεπιδρά με μέλη αυτών των ομάδων				
Μπορεί να αλλάζει αποφάσεις που έχει λάβει εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο λόγω των συνεπειών τους				
Δεξιότητες του νου				
Αναλυτική Σκέψη & Κριτική Σκέψη				
Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά				
Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίζει τις απόψεις του/της				
Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματα του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από της διαφορετικές σκοπιές				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους κινδύνους που συνδέονται με την υπερκατανάλωση των ζωικών προϊόντων από τον άνθρωπο				
Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίζει τις απόψεις του/της				
Ψηφιακές δεξιότητες				
Μπορεί να αναζητήσει πληροφορίες μέσα από μηχανές αναζήτησης και να χρησιμοποιήσει διαφορετικές λέξεις-κλειδιά για να βρει τις πληροφορίες που θέλει				
Μπορεί να αποθηκεύσει το αρχείο στον επιλεγμένο φάκελο στη συσκευή του και να το βρεί				
Χρησιμοποιεί εργαλεία για τη δημιουργία, επεξεργασία και συνδυασμό ψηφιακού περιεχομένου				

	1 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	2 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	3 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	4 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας
Διαβαθμίσεις	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	Εξαιρετική
Παρατηρούμενες ενδείξεις ως προς τη δεξιότητα (ο μαθητής/η μαθήτρια)	ανταποκρίνεται ως προς την δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις, σε δραστηριότητα καθοδήγησης	καταβάλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά, δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συνεργατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του στη δραστηριότητα	Εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες, συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα

Σε όλα τα εργαστήρια προκαλούνται στους μαθητές/τριες διεργασίες αναστοχασμού. Η σύγκριση των εννοιολογικών χαρτών (αρχικών και τελικού) κινητοποιούν τις μεταγνωστικές διεργασίες μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται σχετικά με την πορεία της διαδικασίας της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους και αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης του προγράμματος

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα καλλιεργούνται στο:

- A) Εργαστήριο 2
- B) Εργαστήριο 3
- Γ) Εργαστήριο 4
- Δ) Σ' όλα τα Εργαστήρια

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα καλλιεργούνται μόνο οι Δεξιότητες Ζωής.

- A) Σωστό
- B) Λάθος

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Στο Εργαστήριο 5 καλλιεργούνται οι Ψηφιακές Δεξιότητες.

- A) Σωστό
- B) Λάθος

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται επι της διαδικασίας όλου του προγράμματος στο:

- A) Εργαστήριο 3
- B) Εργαστήριο 5
- Γ) Εργαστήριο 6
- Δ) Εργαστήριο 7

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Στο Εργαστήριο 3 εφαρμόζεται η στοχαστική προσέγγιση έργου τέχνης σύμφωνα με το «μοντέλο» D.Perkins.

- A) Σωστό
- B) Λάθος

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Η ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι –Αναρωτιέμαι» καλλιεργείται στο:

- A) Εργαστήριο 2
- B) Εργαστήριο 4
- Γ) Εργαστήριο 6
- Δ) Εργαστήριο 7

ΕΡΩΤΗΣΗ 7

Οι δράσεις διάχυσης των αποτελεσμάτων του Προγράμματος αφορούν:

- A) Στη δημιουργία αφίσας
- B) Στη δημιουργία ψηφιακής αφίσας
- Γ) Στη δημιουργία ηχητικού μηνύματος

- Δ) Στην οργάνωση έκθεσης των εργασιών των μαθητών/τριών που προέκυψαν από τα Εργαστήρια
Ε) Σ' όλα τα παραπάνω

ΕΡΩΤΗΣΗ 8

Η διδακτική τεχνική « παιχνίδι ρόλων» αξιοποιείται στο:

- Α) Εργαστήριο 2
Β) Εργαστήριο 4
Γ) Εργαστήριο 5
Δ) Εργαστήριο 7

ΕΡΩΤΗΣΗ 9

Στα Εργαστήρια αναπτύσσονται:

- Α) Ατομικές δραστηριότητες
Β) Ομαδικές δραστηριότητες
Γ) Δραστηριότητες στην ολομέλεια
Δ) Όλα τα παραπάνω

ΕΡΩΤΗΣΗ 10

Στο τέλος κάθε Εργαστηρίου ο/η εκπαιδευτικός προωθεί την ανάπτυξη του αναστοχασμού των μαθητών/τριών:

- Α) Σωστό
Β) Λάθος